

Många småbönder i Centralamerika är rädda att deras möjlighet att försörja sig kommer att försvinna om regionen skriver på ett handelsavtal med EU.

Handelsavtal hotar RÄTTEN TILL MAT

FOTO: HÅVARD LUNDE

Mycket av maten som odlas i fattiga länder säljs till oss i den rika världen. Samtidigt går odlarna själva hungriga. Enligt nicaraguansk lag ska bönderna först och främst odla mat till den egna befolkningen. Men nu förhandlar Nicaragua om ett handelsavtal med EU som kan göra lagen verkningslös.

I dag säljer det fattiga Centralamerika framförallt råvaror som kaffe, socker och bananer till Europa. Europa i sin tur säljer färdigproducerade varor och tjänster som elektriska artiklar och expertis inom IT till Centralamerika.

Under 2010 går förhandlingarna om ett handels- och samarbetsavtal mellan EU och Centralamerika in i sitt slutskede. Tanken är att handeln mellan regionerna ska öka genom att man kommer överens om att minska på tullarna. Men i Nicaragua är många organisationer kritiska. De menar bland annat att de små centralamerikanska företagen aldrig kommer att kunna producera lika billig mat som stora företag i Europa.

– Att öppna upp marknaderna kommer inte leda till att centralamerikanska företag etablerar sig på den europeiska marknaden, det finns inte resurser för att konkurrera mot de europeiska företagen, säger Douglas Morán, som är aktiv i folkrörelsen Movimiento Comunal Nicaragüense (MCN).

Ett problem för dem som kämpar emot avtalet är att få centralamerikaner vet vad som är på gång.

– När det förhandlades om frihandelsavtal med USA gick man ut ur huse och deltog i demonstrationer, men avtalet med EU har vi inte hört något om, säger

Associeringsavtal

Avtalet mellan EU och Centralamerika är ett associeringsavtal, ett utbyggt handelsavtal om ömsesidiga rättigheter och förpliktelser. Det består av tre delar: handel, bistånd och politisk dialog. Förhandlingarna startade 2007 och väntas bli klara 2010.

Med ett handelsavtal mellan EU och Centralamerika hoppas Nicaragua kunna sälja mer av exportvaror som till exempel kaffe. Men kritiker tror att avtalet mest kommer att gynna EU.

Diogenes Díaz Obedá, fackrepresentant från Jinotega i Nicaragua.

Det är också svårt att få veta exakt vad avtalen innehåller eftersom förhandlingarna är hemliga.

– Det är svårt att resa sig upp och protestera, när man inte vet vad avtalen kommer att innebära, säger Douglas Morán.

2009 stiftade Nicaragua en lag om matsuveränitet. Ett av målen med lagen är att landets småbönder ska få hjälp att förbättra sin produktion och att Nicaragua ska prioritera den mat som de själva odlar framför importerad mat. I lagen står också att hela befolkningen har rätt till tillräckligt med hälsosam mat.

Tanken är att Nicaragua ska bli självförsörjande på

mat och framförallt producera för de som bor i landet.

Ett handelsavtal mellan Centralamerika och EU skulle kunna gå rakt emot tanken om matsuveränitet.

De flesta råvaror som exporteras från Latinamerika till EU är redan tullbefriade. Många tror att ett avskaffande av tullarna därför skulle göra liten skillnad för Centralamerika. Folkrörelser som kritiserar förhandlingarna menar att risken blir att exporten från Centralamerika inte ökar, medan det blir enklare för EU att sälja billiga produkter till Centralamerika. Resultatet kan bli att småproducenterna får svårare att försörja sig och att tanken om matsuveränitet skjuts i sank

Fatuma Awil, Axel Hedqvist, Håvard Lunde, Vicci Nilsson & Daniel Wolski